

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Pénzügyi szoftver szerzői jogi védelme

Ügyszám: SZJSZT 6/2001/1-3

A bíróság által feltett kérdések:

1. Állapítsa meg a szakértő azt, hogy a felperes által készített G. program olyan egyéni alkotásnak minősül-e, amely szerzői jogi védelemben részesül, s annak felhasználása csak a szerzővel kötött felhasználási szerződés alapján történhet meg.
2. Amennyiben a G. program egyéni, eredeti alkotás, amely szerzői jogi védelemben részesül, állapítsa meg azt is, hogy annak felhasználása ellenében milyen mértékű ellenszolgáltatás illetheti meg a szerzőt.

Az eljáró tanács válasza:

A feltett kérdésekre adandó válasz előtt az eljáró tanács indokoltnak tartja rámutatni arra, hogy a rendelkezésre bocsátott iratok alapján nem állapítható meg, vajon S. B. felperesnek munkaviszonyból folyó kötelessége volt-e (Szjt. 39. § (1) bekezdés) a G. szoftver kidolgozása. Az iratokhoz csatolt „munkaköri leírás” nem tartalmaz ilyen kötelezettséget. Az alperes ugyan ilyen nyilatkozatot tett, de a rendelkezésre álló iratok között írásbeli bizonyíték nem található, holott az Szjt. 30. §-ának (6) bekezdése értelmében „a szerző munkaviszonyból folyó kötelessége teljesítéseként megalkotott művel kapcsolatos jognyilatkozatokat írásba kell foglalni.”

Ad 1. Azzal kapcsolatban, hogy a G. program egyéni alkotásnak minősül-e, amely szerzői jogi védelem alatt áll, az eljáró tanács véleménye a következő:

A G. program nem tekinthető önálló, eredeti, szerzői jogi védelem alatt álló alkotásnak. Az alkalmazott eljárásokat a felperes részben a C. programból vette át, részben a gyakorlati munka során szerzett ismeretekre építette, olyan módon azonban, hogy az általa létrehozott részek nem hordozzák az eredetiség jegyeit (s ez nem mondható el a szoftver egészéről sem). A program a hitelbírálathoz eredeti megoldást nem tartalmaz. A mutatók számítási menetei a szakirodalomból megismerhetők és a banknál egyébként is ilyen ismeretekkel az ott dolgozóknak rendelkezniük kell. Ezeknek a szoftver keretében való megjelenítése nem minősül szerzői alkotásnak. Összegezve: ugyan megállapítható, hogy a felperes szoftvere hozzájárult a hitelbírálási folyamat automatizálásához, ez a hozzájárulás azonban nem éri el azt a mértéket, amely egy önálló, eredeti szellemi alkotástól elvárható.

Az eljáró tanács a C. és a G. program összehasonlítására a jegyzőkönyvnek a két program leírását tartalmazó mellékletében a „használt mutatók” cím alatt közöl adatokat.

Ad 2 . A fentiek alapján, tekintettel arra, hogy a szerzői jogvédelem fennállását az eljáró tanács nem tartja megállapíthatónak, a felperest szerzői jogdíj nem illeti meg.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy a G. programnak a C. programmal való együttműködése egymagában nem jelenti azt, hogy elvileg kizárt lenne a G. program szerzői jogi védelme; a védelem azért nem adható meg, mert a program nem felel meg az eredetiség követelményének.

A szerzői jogi védelem fennállásának hiánya nem jeletni azt, hogy az alperes a felperes által elkészített program tényleges eredményét és hasznosságát figyelembe véve egyéb – nem szerzői – díjazásban részesítse felperest.

Budapest, 2001. március 14.

Dr. Pálos György
a tanács elnöke

Krajcsovits Márton
a tanács előadó tagja

Karácsony József
a tanács szavazó tagja

A bíróság által pótlólag feltett kérdések:

1. A bíróság által 2001. július 2-án beérkezett G. elnevezésű program alapján állapítsa meg a szakértő, hogy a felperes által készített G. program olyan egyéni alkotásnak minősül-e, amely szerzői jogi védelemben részesül, s annak felhasználása csak a szerzővel kötött felhasználási szerződés alapján történhet meg.
2. Amennyiben a G. program egyéni, eredeti alkotás, amely szerzői jogi védelemben részesül, állapítsa meg azt is, hogy annak felhasználása ellenében milyen mértékű ellenszolgáltatás illetheti meg a szerzőt.

Az eljáró tanács válasza:

Az Sztj. 101. § (1) bekezdés értelmében szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok szakvéleményt kérhetnek a Magyar Szabadalmi Hivatal mellett működő Szakértő Testülettől.

A 156/1999. (XI. 3.) Korm. Rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a Szerzői Jogi Szakértő Testület az Sztj. 101. § (1) és (3) bekezdésekben megjelölt ügyekben szakértői véleményt ad bírósági vagy hatósági megkeresés vagy megbízás alapján. E rendelet alkalmazásában a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésnek számít az Sztj-ben szabályozott vagyoni jog gyakorlásával kapcsolatos kérdés.

Az idézett rendelkezések értelmében szakvélemény adása közgazdasági kérdésekben nem tartozik a Testület hatáskörébe. A szerzők személyhez fűződő és vagyoni jogai tekintetében gazdasági (vagyoni) jellegű kérdések a jogdíj, a jogellenes felhasználás (a gazdagodás visszatérítése, Sztj. 94. § (1) e) pontja), valamint a 91. § (2) bekezdés szerinti kártérítés esetén merülhet fel, e kérdések megválaszolása azonban közgazdasági szakértelmet nem igényel.

A Testület hatásköre a fentiek szerint „közgazdasági kérdésekre nem terjed ki”, ez viszont nem jelenti azt, hogy a Testület a szerző vagyoni jogai (jogdíj, kártérítés, gazdagodás visszatérítése) tekintetében szakértőként nem nyilatkozhat.

A testület eljáró tanácsa 2001. március 14-én a bíróság végzése alapján a bíróság által feltett kérésekre S. B. felperesnek a B. Rt. alperes ellen indított perében a rendelkezésre bocsátott floppy alapján szakértői véleményt készített. A bíróság végzésében közölte, hogy a fenti szakértői vélemény kialakításához megküldött és felhasznált floppy más programot tartalmazott és pótlólag megküldte a G. eredeti programot tartalmazó floppyját. Az eljáró tanács a megküldött floppy alapján az alábbiak szerint módosította szakértői véleményét kiegészítve a bíróságnak fenti ügyszámmal kapcsolatban kiadott végzésével közölt kérdésekre adott válasz kiegészítésével.

Ad 1. Az eljáró tanács megvizsgálta a G. forrásnyelvi programot. A forráslista alapján megállapítható, hogy a program eljárásai, számításai jól tagoltak és jól kommentáltak. Kitűnik belőle, hogy a G. program használja a C. program adatait, az adatokat több alkalommal a C.-ből emeli át a G. Program, és a számítási műveletek elvégzése után „visszaadja” a C. programnak. Megállapítható, hogy S. B. által jelzett 5 további mutató számítása megtalálható a G. programban. E mutatók kiszámítása, számítási lépései a G. forrásnyelvi programjában jól követhető. Az eljáró tanács megállapítja, hogy e mutatók közül a ratingsúlyok számításához a program készítője algoritmust használ, ebben az esetben a számítás módja egyedi jellegű.

A további mutatókat nem algoritmussal számoltatja ki, hanem azok a Microsoft Excel képleteinek segítségével történnek. A képletek származási helyét, forrását, szerzőjét megállapítani nem lehetséges.

Példaként álljon itt egy képlet:

=HA(E10=0;HA(E9>\$I9;\$I\$3;HA(E9>\$J9;\$J\$3;HA(E9>\$K9;\$K\$3;HA(E9>\$L9;\$L\$3;HA(E9>\$M9;\$M\$3;\$N\$3)))));HA(E9>\$I10;\$I\$3;HA(E9>\$J10;\$J\$3;HA(E9>\$K10;\$K\$3;HA(E9>\$L10;\$L\$3;HA(E9>\$M10;\$M\$3;\$N\$3))))))

A forrásnyelvi programból nem azonosítható be, hogy az új mutatókat (Tulajdonosi érdekeltség a társaság tovább üzemeltetésére, A társaság fejlődésének dinamikája, Forrásszerkezet és eszközszerkezet harmóniája, Vevőállomány minősége) milyen módon, hol, milyen bemenő adatokból, milyen eljárással számítja ki. Azokat az eljáró tanács véleménye szerint a meglévő adatok alapján a cellákra hivatkozással, számítási képlettel számoltatja ki.

Nem derül ki az sem, hogy az automatizált javaslatétel a kiadható hitelre milyen módon kerül megállapításra. Az eljáró tanács véleménye szerint a G-ben megtalálható számos VKERES() függvény kapcsolatba hozható e feladattal.

=VKERES(D26;\$P26:\$U30;5;1) =VKERES(E26;\$P26:\$U30;5;1)

A bevitt adatok ellenőrzésére, az adatok érvényességére vonatkozó modulok megtalálhatóak a G.-ben. (Például: nem lehet kitöltetlen mező, kapcsoló gombok határozzák meg, hogy milyen garanciával számoljon; Vám-, ajánlati-, jó teljesítési-, előleg visszafizetési garancia).

Ez alapján az eljáró testület álláspontja szerint a G. program 20%-a tekinthető eredeti jelleggel rendelkező alkotásnak.

Ad 2. Az Sztj. 16. § (4) bekezdése értelmében a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A tanács rendelkezésére bocsátott iratok, valamint az előzmény alapján nem állapítható meg, hogy a felek felhasználási szerződést kötöttek. Az 1999. évi LXXVI. törvény 107. § (1) bekezdése értelmében „e törvény rendelkezéseit a hatályba lépését követően megkötött felhasználási szerződésekre kell alkalmazni”. Tekintettel arra, hogy a felek felhasználási szerződést nem kötöttek, és a mű felhasználására a jelenlegi Szerzői jogi törvény hatályba lépése előtt került sor, a szerzői jogdíj vonatkozásában a felek szabadon állapodhatnak meg. Az eljáró tanács véleménye szerint a G. program kidolgozása legfeljebb 30 munkanapot vehetett igénybe.

Budapest, 2001. július 18.

Dr. Pálos György
a tanács elnöke

Krajcsovits Márton
a tanács előadó tagja

Karácsony József
a tanács szavazó tagja

A bíróság által pótlólag feltett kérdések:

A bíróság felhívja a Szerzői jogi Szakértő Testületet, hogy nyilatkozzon az SzJSzT 06/2001. számú kiegészítő szakértői véleménye kapcsán előterjesztett, a bírósági iratokhoz csatolt és mellékelte felperesi észrevételekre, valamint az ugyancsak mellékelte alperesi beadványban foglalt észrevételre.

1. A Testület indokolja ad 1. ponthoz adott válaszát (Szakvélemény 1. oldal), hiszen álláspontunk szerint a programból annak használatával egyértelműen megállapítható a képletek származási helye, ill. forrásai.
2. Teljes mértékben vitatjuk a Testület azon állítását is, (Szakvélemény 2. oldal, 2. bekezdés) hogy a „forrásnyelvi programból nem azonosítható be, hogy az új mutatókat milyen módon, hol, milyen bemenő adatokból, milyen eljárással számolja ki”. A programból, annak egyértelmű összefüggésrendszeréből, a szakvélemény által hiányolt információk kétséget kizárólag kiderülnek.
3. Az előző 2. pontban foglaltak hangsúlyozottan a Szakvélemény következő megállapítására is érvényesek: „Nem derül ki az sem, hogy az automatizált javaslatétel a kiadható hitelre milyen módon kerül megállapításra”.

A VKERES függvénynek jelentéktelen szerepe van az automatizált javaslatételre vonatkozóan, a javaslatételt a műveletek és algoritmusok összessége eredményezi.

4. Az előzőekre figyelemmel nem értékelhető álláspontunk szerint a Testület azon megállapítása, hogy felperesi program 20%-a tekinthető eredeti jelleggel rendelkező alkotásnak.
Kérjük a Testület meghallgatását arra vonatkozóan, hogy indokolja a 20%-os eredetiségre vonatkozó értékelését!
5. A Testület nem adott választ a bíróság azon kérdésére, hogy a felhasználás ellenében milyen mértékű ellenszolgáltatás illetheti meg a szerzőt, de tesz egy utaló megjegyzést, amennyiben „legfeljebb 30 munkanapban” jelöli meg a program készítésének időtartamát.
Ugyanakkor megállapítja azt is, hogy a díjazásnak a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel arányban kell állnia.

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1. Az eljáró tanács a 2001. július 18-án kelt szakértői véleménye 1. pontjában rögzítette állásfoglalását, hogy a képletek származási helyét, forrását, szerzőjét megállapítani nem lehet, ez a szoftver szerzői jogi értékelése szempontjából jelentőséggel nem bír.

Ad 2. A 2001. július 18-án kelt jegyzőkönyvben utaltunk rá, hogy számunkra is kitűnik, hogy a G. program használja a C. program adatait, az adatokat több alkalommal a C.-ből emeli át a G. program. Nem elemeztük, és nem mutattuk be, hogy a G. milyen módon és milyen bemenő adatokból számol. Ennek az az oka, hogy a G. forrásnyelvű programból az tűnik ki, hogy e program kijelöl egy cellaterületet, ezt vágólapon keresztül (ez átmeneti tároló, amit adatok másolására használnak) átmásolja, „átemeli” a C. táblázatból. Az átemelt területen lévő adatokkal dolgozik a G. program. Számunkra nem derül ki, hogy a másolt adatterületen milyen adatok találhatóak.

A számítási képletekben cellahivatkozások, többszörösen egymásba hivatkozott feltételek és relációk találhatóak. Az eljáró tanács nem vállalja és nem vállalhatja fel, hogy elemezze, hogy ezek a hivatkozások milyen alapokból és milyen módon számolnak, és adnak eredményt. Ez a mű szerzői jogi megítélése szempontjából nem lényeges kérdés. Nem vált vitatottá az sem, hogy a program működik-e vagy sem.

Összefoglalva tehát, a programról megállapítottuk, hogy a program szorosan együttműködik a C. rendszerrel.

Ad 3. Az eljáró tanács nem tette kérdésessé, hogy a kiadható hitelre vonatkozó adatokat a program megadja.

Ad 4. Az eljáró tanács fenntartja álláspontját, hogy a felperesi program 20%-a tekinthető eredeti, egyéni jelleggel rendelkező alkotásnak. Álláspontját a következőkkel indokolja. A forrásnyelvű program eljárásai, moduljai a hitelbírálati folyamatban legfeljebb 20%-kal járulnak hozzá a meglévő, illetve alkalmazott hitelbírálati folyamat kiegészítéséhez.

Miután az „eredetiség” mértéke nem számszerűsíthető, ezért kisebb részben mennyiségi vizsgálattal (terjedelem, számított mutatók száma), nagyobb mértékben a megvalósított eredeti ötletek vizsgálatával juthatunk el hasonló értékeléshez.

Ad 5. Adott program készítése nem korlátozható a forrásprogram megírására. Nyilvánvaló, hogy az ötlet megszületését követően meg kell határozni az elvégzendő feladat megvalósításához szükséges algoritmusokat és képleteket. Azokat valamely programnyelven le kell írni. A készülő programot annak készítése során dokumentálni kell, azt ki kell próbálni különböző adatokkal. Ha szükséges, módosítani kell. El kell készíteni a felhasználók számára szükséges dokumentációt. A programot ki kell próbálni a felhasználás helyszínén, a felhasználók javaslatai alapján szükséges lehet annak módosítása. Ezt követően kerülhet csak sor a program végleges kialakítására, telepítésére és beüzemelésére. Az is nyilvánvaló, hogy a beüzemelt program működését egy ideig folyamatosan követni kell, sok esetben szükség van az előforduló hibák, hiányosságok, nehézkes működések utólagos javítására. Ennek összes idejét jelöltük meg legfeljebb 30 napban.

Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben a díj megállapítására nem került sor – miután a felek felhasználási szerződést nem kötöttek – a díj megállapításánál a rendelkezésre bocsátott okiratokon kívüli körülmények ismerete és figyelembe vétele is indokolt. Ezeknek figyelembe vételére az eljáró tanácsnak lehetősége nincsen. Így az eljáró tanács a díjazás tényleges mértékében nem foglal állást.

Budapest, 2001. október 18.

Dr. Pálos György
a tanács elnöke

Krajcsovits Márton
a tanács előadó tagja

Karácsony József
a tanács szavazó tagja